శ్రీ కల్యాణీయం

– సింగీతం లక్ష్మీ కల్యాణి

విశేషమైన ఖ్యాతి గడించిన సినీదర్శకుడి భార్య ఐనప్పటికీ ,

సాధారణ గృహిణిగా ఎదుగుతూ

కుటుంబాన్ని అందంగా తీర్చిదిద్దుకున్న ఓ మహిళ స్ఫూర్తిదాయకమైన ఆత్మకథ..!!

(గత సంచిక తరువాయి)

మా మామగారు "విఠల్‌రావుగారు, ఇంటికి వెళ్ళి మా అబ్బాయి అభిప్రాయం తెలుసుకుని ఏ విషయమూ చెప్తాను" అన్నారు.

మా నాన్నగారు కూడా "అలాగేనండి నేనుకూడా మా అమ్మాయిని కనుక్కుంటాను. మ్యూచ్యుల్ కదండి" అన్నారు. ఇంకో గంటలో మా మామగారు మా అబ్బాయి ఒప్పుకున్నాడని వచ్చి చెప్పారు. మా అమ్మాయికూడా ఒప్పుకుంది అన్నారు మా నాన్నగారు. అపుడు మా మామగారు "మీ అమ్మాయి తన అభిప్రాయం పాటలోనే చెప్పేసిందిగా. ఇంతకన్నా ఆనందమేమని" అని నవ్వారు.

పెళ్ళయ్యాక తెలిసింది నాకు, మా వారు చెప్పారు. పెళ్ళి చూపులవగానే ఎవ్వరి నోటినుండి మాట రాకమునుపే తనకి అమ్మాయి నచ్చిందని తనవాళ్ళందరికి చెప్పేశారట. సాయంత్రం రంగనాయకుల స్వామి గుడికెళ్ళి వచ్చి రాత్రి బయల్దేరి మద్రాస్ వెళ్ళి పి.ఎస్.జిరావు యింటికి వెళ్తామని మా నాన్నగారు మా మామగారితో చెప్పారట. పి.ఎస్.జి రావుగారింటికి మీరు కూడా వస్తారా, మద్రాసు వస్తే బాగుండునని మా నాన్నగారన్నారు. అంటే ఆయన చేసేది మొదటి పెళ్ళికదా, కట్నకానుకలు విషయం మాట్లాడాలికదాని. మా మామగారన్నారు, "పెళ్లికూతురి తండ్రి మీరు, అబ్బాయి తండ్రి నేను. మనిద్దరం తప్పితే మూడో వ్యక్తి మాట్లాడ్డానికేముంది? మా సింగీతం వాళ్ళకి కట్నం తీసుకునే అలవాటు లేదు. పోతే అప్పగింతలంటారా? నాకు, పీటల మీద కూర్చుంటారు కనుక నా పెద్ద కొడుక్కి, కోడలికి, పెళ్ళి కొడుక్కి యిస్తే చాలు. తర్వాత అబ్బాయికి మీరేం చేయాలనుకుంటారో మీ శక్త్యానుసారం చెయ్యండి, అమ్మాయికి మేమనుకున్నది చేస్తాము." అన్నారుట. మా నాన్నగారు బాగా ఊపిరి పీల్చుకున్నారు.

మద్రాసు వెళ్ళి అనుకున్న ప్రకారం పి.ఎస్.జిరావుగారింట్లో దిగి అన్ని విషయాలు చెప్పారు మా నాన్నగారు. మా మేనమామ చాలా సంతోషించారు. నెల్లూరికి మా అమ్మ రానందున "సంబంధం సక్సస్ అయిందని మా చెల్లెలికి తెలియవద్దా" అని భీమవరంకి ఫోనోగ్రాము చేశారాయన. ఆవేళ నాకో చీర కొని వెంటనే కట్టుకొమ్మని "నేను నీ మేనమామనే, నిన్ను పెళ్ళి కూతుర్ని చేసేశా." అన్నారు. నాకు ఆ సమయంలో అమ్మ, అమ్మమ్మ దగ్గర లేరే అనిపించింది నా సంతోషం పంచుకోడానికి. మా అమ్మమ్మే కదా నన్ను ప్రోత్సహించింది. మద్రాసు నుండి భీమవరం వచ్చేదారిలో గుంటూరుకి వెళ్ళాం మా సుశీలని కలుసుకుని ఈ విషయం చెప్పడానికి. అది గుంటూరులో బి.యిడి చెయ్యడానికి హాస్టలులో ఉంటోంది. నేనవాళ దానిగెస్ట్‌గా లంచ్ తీసుకున్నాను. భీమవరం వచ్చింతర్వాత మా అమ్మావాళ్ళకి చెప్తే వాళ్ల సంతోషానికి అవధులు లేవు.

స్కూల్‌కి వెళితే టీచర్సంతా నేను మాంటిసోరి ఇంటర్వ్యూకి మద్రాసుకి వెళ్ళేననుకున్నారుట. కానీ పెళ్లికి వెళ్లానని అబద్ధం ఆడాను.

పెళ్లిచూపులలో యిప్పటిలాగ అప్పుడు ఇద్దరం సపరేట్‌గా మాట్లాడ్డం అవన్నీ లేదు. నాకు మళ్లీ అతన్ని చూడాలనిపించింది. నాన్నగారితో ఎలా చెప్పనూ? మద్రాసు నుంచి మేము తిరిగి వెళ్ళేటప్పుడు మా నాన్నగారతన్ని స్టేషనుకు రమ్మంటే తప్పకుండా వస్తానన్నాడట. మా నాన్నగారు మద్రాసు సెంట్రల్‌లో ఎదురు చూశారు. కానీ రానేలేదు. నిరాశే మిగిలింది. పెళ్ళైంతర్వాత ఎందుకురాలేదని అడిగితే మా వారు చెప్పిన సమాధానమేమిటో తెలుసా? పెళ్లి చూపులకని ఒక చొక్కా కొనుక్కున్నారుట. ఆ తర్వాత మార్చడానికి వేరే చొక్కా లేదట. అందుకని రాలేదట. సో సిల్లీ!

ఆ తర్వాత కూడా మా యిద్దరి మధ్య ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు లేవు. మా మామగారు, మా నాన్నగారి మధ్య మాత్రం ఉత్తరాలు రాసుకోవడం జరుగుతూనే ఉన్నాయి. మా మామగారు ఆవేళ నెల్లూరులో చెప్పినట్లే కట్నకానుకలు వద్దని - ఇది - అది - మీకు తోచినట్లు చెయ్యమని రాశారు. మా నాన్నగారికిపుడు నెత్తి నుంచి బండదిగినట్లయింది. "ఈ కాలంలో కూడా రామచంద్రరావుగారిలాంటి మంచి వాళ్ళుంటారా!" అన్నారు. కానీ మా నాన్నగారికి ఆస్తిపాస్తులున్నాయో లేదో, ఆయన హోదాకి, గౌరవానికి తగ్గట్టుగా చెయ్యాలి కదా, అలాగే ఆయన మర్యాదకి తగ్గట్టు చేశారనుకోండి.

పెళ్ళి చూపుల తతంగం ఇదంతా 1959 సంవత్సరంలో జరిగింది. ఇక ముహూర్తాలు పెట్టుకోవాలిగా! ఇంతలో మా మామగారు ఆయన పెద్ద కోడలికి ఆక్టోబరు ప్రాంతంలో ప్రసవించే రోజులని, అదయితే కాని ముహూర్తాలు పెట్టుకోడానికి వీలవదని రాశారు. బహుశా మా పెళ్ళిచూపులు జనవరిలోనో, ఫిబ్రవరిలోనో జరిగి వుంటుంది. సరే, 6,8 నెలలే కదా అని మా నాన్నగారు రిప్లయి యిచ్చారు. కొన్ని నెలల తరువాత అక్టోబరు నెలలో మా మామగారు చాలా ప్రాంప్ట్‌గా కోడలు ప్రసవించిందని, ఆడపిల్ల అని ఉత్తరం రాసారు. ఆ పాప నరక చతుర్దశినాడు పుట్టింది. అందుకనే దానిపేరు సత్యభామ అని పెట్టారు. ఇక మీరు ఫిబ్రవరిలోగాని, మార్చిలోగాని ముహూర్తాలు పెట్టుకోవచ్చని రాసారు. మొత్తం మీద 1960 మార్చి 20వతేదీన పెళ్ళి ముహూర్తం నిశ్చయించారు. ఈ మధ్యే మా మనవరాలు అడిగింది. అది ఇంజనీరింగ్ నాల్గవ సంవత్సరం చదువుతోంది మద్రాసులోనే. "అమ్మమ్మా! మీ పెళ్ళిచూపులైంతర్వాత నువ్వు, తాత లవ్‌లెటర్స్ రాసుకున్నారా?" అని.

"నా మొహం ఆ కాలంలో అవేం లేదే, పైగా మీ తాతని పెళ్ళిరోజు వరకు మళ్ళీ చూడలేదు" అన్నాను.

సరే మొత్తం మీద మా నాన్నగారు, మా మామగారు ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు రాసుకుని 1960 మార్చి 20వ తారీఖున పెళ్ళి నిశ్చయించారు. తిరుపతిలో చేస్తే ఎలా ఉంటుందని మా అమ్మా, నాన్నగారు ఆలోచించి మొదటమ్మాయి పెళ్ళికదా ఉన్న ఊళ్ళోనే చేస్తే అందరూ వస్తారు కదా, ఊళ్ళోని వాళ్ళు, స్నేహితులు అందరూ తిరుపతికి రాలేరుకదా, పైగా మనం అన్ని పెళ్ళిళ్ళకీ వెళ్ళి వచ్చాంకదా, మన అమ్మాయి పెళ్ళికి అందరూ రావక్కర్లేదా అని ఆలోచించారు. భీమవరంలోనే పెళ్ళి చేసి పెళ్ళైం తర్వాత వధూవరులని తిరుపతికి పిలుచుకెళితే సరి అని అనుకున్నారు.

మొత్తం మీద పెళ్ళి ముహూర్తం దగ్గర పడుతోంది. భీమవరంలో వర్తకసంఘంవారి త్యాగరాజ భవనంలో నిశ్చయించారు. పెళ్ళి ఏర్పాట్లు చెయ్యడం మొదలు పెట్టారు. పెద్ద పెద్ద అప్పులు చెయ్యకుండా ఎలాగో స్వయం సంపాదన వలన, కొంతమంది లెక్చరర్ల సహాయం వలన మా నాన్నగారికి కొంత కుదుట పడింది.

సౌత్ నుంచి భీమవరం రావడానికి తాడేపల్లిగూడెంలో కానీ, నిడదవోలులో కాని రైలు మారాలి. ఎలాగో పెళ్ళివారు నిడదవోలు నుండే మా నాన్నగారు ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక బస్సులో వచ్చారు. ముహూర్తం రోజు ముందు రోజున ప్రధానం జరుగుతుంది. మా ఇళ్ళల్లో దాన్ని జానవాసం అంటారు. అప్పుడు అమ్మాయి తండ్రి అబ్బాయికి, అబ్బాయి తండ్రి అమ్మాయికి కొన్నికానుకలు, బట్టలు ఇవ్వడం

రివాజే కదా. అలాగే వాళ్ళు నాకొక పట్టుచీర, కొన్ని నగలు పెట్టారు. ఫంక్షన్ అయినతరువాత నేను లోపలికి వచ్చిన తర్వాత కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నాను.

మా వాళ్ళు పెద్దమ్మ, పిన్ని, "ఆ కన్నీళ్ళేంటే ఈ శుభసమయంలో?" అన్నారు.

"కాదు పిన్నీ, నాకు మా తాతగారు జ్ఞాపకం వచ్చారు. ఆయన ఉండి వుంటే ఎంతో సంతోషించేవారు. అసలు నన్ను మద్రాసులోనే చదివించాలని ఆయన కోరిక కదా. ఇన్నేళ్ళ తరువాత నేను మద్రాసు స్థిరనివాసానికే వెళ్తున్నానని, ఈ సమయానికి ఆయన లేరే అని బాధపడ్తున్నాను" అని చెప్పాను. మరుసటి రోజు పెళ్ళైపోయింది. దేవుడి దయవలన అంతా సవ్యంగా జరిగింది. మా నాన్నగారు, అమ్మ చేసుకున్న పూర్వజన్మ సుకృతం ఏమో, మగపెళ్ళివారు పేచీ, చికాకు పెట్టడం కానీ ఏమీ లేకుండా ఉన్నారు. మా నాన్నగారికి చాలా రిలీఫ్ అయింది మా మామగారి మంచితనానికి మా నాన్నగారు చాలా మెచ్చుకున్నారు. అంతా పిల్ల అదృష్టం అన్నారు. ఆ సాయంత్రం స్కూలు విడిచాక మా స్కూలు టీచర్లు, కొంతమంది పిల్లలు వచ్చి నాకొక చిన్న సూట్‌కేస్ బహుమతిగా ఇచ్చారు. మా వారికి పరిచయం చేశాను. వాళ్ళని చూచి మా వారు మాటల్లో "మీకంతా కోపంగా ఉందా? నేను మీ ఫ్రెండుని తీసుకెళ్ళి పోతున్నాన"ని జోక్ చేశారు. వాళ్ళంతా పక్కుమని నవ్వారు. ఆ చిన్న పిల్లలని వారి పేర్లు అడిగి పలకరించారు మా వారు. మేం నెల్లూరులో ఉండగా నందగిరి రామచంద్రరావుగారని ఒక ఫ్లూటు వాయిద్యకారులు మాకు కర్ణాటక సంగీతం నేర్పేవారు. ఆయన్ని ఫ్లూట్ రామచంద్రరావు అనేవారు. నా పెళ్ళి నిశ్చయమైందని తెలిసి ఆయనంతట ఆయనే మా నాన్నగారికి ఉత్తరం రాశారు. నా పెళ్ళికి వచ్చి తన కచేరి చేస్తానని. మా నాన్నగారు ఆయనకు రానూపోనూ ఖర్చులిచ్చి మర్యాద చేసారు.

పెళ్ళవగానే మా అమ్మమ్మ, "అమ్మలూ! మీ ఆయనని నేను సరిగ్గా చూడలేదే" అంది.

ఆవిడ మొదటిసారి "మీ ఆయన" అనడం విని నాకు కొంచెం థ్రిల్‌వుండింది.

వెంటనే మా వారి దగ్గరికెళ్ళి "మా అమ్మమ్మ మిమ్మల్ని చూడాలంటోంది. ఆవిడ చాలా మొహమాటపు మనిషి. చటుక్కున అందరి ఎదుటారాదు. ఆవిడ విడో" అన్నాను.

వెంటనే "రా! మనమే ఆవిడ దగ్గరికి వెళ్దాం" అని వెళ్ళి మేమిద్దరం ఆవిడకి నమస్కారం చేసాము. ఆవిడ సంతోషానికి అవధులు లేవు. అది చూసి మా పెద్ద బామ్మ గింజుకుంది. తన దగ్గరికి పిలుచుకెళ్ళలేదని. ఆవిడకేం. పొద్దున్నంతా మండపం దగ్గరే కూర్చుంది. ఈవిడ స్వభావమే వేరు. మగరాయుడిలా అందరితోనూ మాట్లాడుతుంది. బట్లర్ ఇంగ్లీషు కూడా మాట్లాడుతుంది. చిన్నతనంలోనే భర్తపోయినందు వలన ఆవిడ అన్నగార్లు చాలా గారాబం చేశారు.

పెళ్ళికి మద్రాసు నుంచి మావారి స్నేహితులు 6-8 మంది వచ్చారు. రాజమండ్రి నుంచి శ్రీకృష్ణ, సూళ్ళూరుపేట నుంచి ఆయన శిష్యుడు కె.వి.కృష్ణయ్య వచ్చారు. కొంతకాలం మావారు స్కూలు మాష్టరుగా పనిచేశారు లెండి. పెళ్ళికి వచ్చిన వాళ్ళ స్నేహితులలో ఇంకా మూర్తిరాజు, చిన్ననాటి స్నేహితుడు మృత్యుంజయరెడ్డిగారు వచ్చారు. మృత్యుంజయరెడ్డి వచ్చినది పెళ్ళికి కాదట. భీమవరం అనే పేరు చాలాకాలంగా వింటూ ఆ ఊరు ఎలా ఉంటుందో చూడ్డానికి వచ్చాడట. ఇంకా శంకరరెడ్డి, అల్లాడి వెంకట నారాయణ, నాయుడు, మధుసూదనరావులు కూడా వచ్చారు. భీమవరానికి రావడానికి సరైన రూట్ తెలియక కొంత రైలు, కొంత బస్సు, కొంత రెండెడ్ల బండి ఇన్ని ప్రయాసలు పడి వచ్చారట. కానీ, నాకాశ్చర్యం ఏమిటంటే వాళ్ళ స్నేహితుడు శీను పెళ్ళికి ఎలాగైనా రావాలని వాళ్ళ పట్టుదల పాపం. వాళ్ళ స్నేహితులలో మద్రాసు నుంచి వచ్చిన అల్లాడి వెంకట నారాయణ ఒకరు. తర్వాత తర్వాత తెలిసింది, అతను నెల్లూరులో మా నాన్నగారి శిష్యుడట. పెళ్ళయిన తర్వాత నన్ను వాళ్ళ ఊరు పిల్చుకెళ్ళాలిగా? మా మామగారి ఊరైన గుడూరుకి వెళ్ళాలి. భీమవరం నుండి నిడదవోలు వరకు బస్సు మాట్లాడారు. ఒక్కొక్కరూ ఎక్కుతున్నారు. ఫ్రంట్ సీట్లో మా వారు ఎక్కి కూర్చున్నారు. పక్కసీటు నేచురల్‌గా నాదనుకున్నాను. కానీ పెళ్ళివారు నన్ను వెనుక సీట్లో యెక్కి కూర్చోమని చెప్పారు. మెల్లిగా ఎక్కి కూర్చున్నాను. అదేమిటి ఇక్కడ

ఎక్కమన్నారు నన్నూ. తీరా అటు చూస్తే మా వారి పక్కన వారి ఫ్రెండ్ డిసపాయింట్ అయ్యాను. సరే, రైలెక్కిన తర్వాత కూడా నేనిక్కడ, ఆయన బెర్తు ఎక్కడో. పోనీ, ఆయనైనా వచ్చి పలకరిస్తారా అంటే అదీలేదు. సరే మర్నాడు పొద్దున్న గుడూరు చేరాము.

పెళ్ళికి భీమవరం రాని బంధువులు నెల్లూరు నుంచి కొంతమంది గుడూరు వచ్చారు. ఆవేళ ఫంక్షన్ చేశారు. ఆ మర్నాడు తిరుపతికి వెళ్ళాలి. ఒక టాక్సీ చేయించుకుని తిరుపతికి వెళ్ళాం. దర్శనం అంతా బాగా జరిగింది. తిరిగి గూడూరుకి వచ్చేశాం. మూడు, నాలుగు రోజులనుండి, నేను భీమవరం, ఆయన మద్రాసు వెళ్ళాలి. కానీ ఆయన మద్రాసు రైలు మధ్యాహ్నం, మాది రాత్రి. మర్నాడు అనుకున్న ప్రకారం మా వారు 3గంటలకి బయల్దేరారు. నాకు ఎవ్వరితోనూ చెప్పలేని ఫీలింగ్. ఆయన వెళ్ళిపోతున్నారనే అని. స్కూలు గొడవలేకపోతే ఆయనతో మద్రాసు వెళ్ళి ఉండేదాన్నికదా, వారు బయలుదేరాక ఒక అరగంట అయిన తర్వాత మా తోడికోడలు సేతమ్మక్క, "కల్యాణీ! ఈ వీధి చివరికెళ్తే రైలు బాగా కనిపిస్తుంది. పిల్లలు నిన్ను పిల్చుకు వెళ్తారు. వెళ్ళు, శీనుని చూడు" అన్నారు. నా మనస్సు, ఫీలింగ్సు, అర్థం చేసుకున్నారు. ఆవిడకూడా ఆ వయసు దాటేకదా వచ్చారు. అలాగే వెళ్ళాను. మా వారు రైలు తలుపు దగ్గరనుంచి రుమాలు ఊపుతూ కనిపించారు. నాకు దుఃఖం ఆగలేదు. రైలు వెళ్ళిపోయింది. పిల్లలేకదా అని కళ్ళు తుడుచుకుని యింటికి వచ్చేశాను. నేను యింటికి వెళ్ళేసరికి మా సేతమ్మక్కతో ఆవిడ స్నేహితురాలు, సీతారావమ్మ అని రెడ్డమ్మ మాట్లాడుతోంది. అసలే నేను మూడ్ అవుట్‌లో వుంటే ఆవిడ, "ఏం కల్యాణి శీను బాబుకి టాటా చెప్పి వచ్చావా!?" అని నవ్వింది. ఆమెకది జోక్‌గా వుంది కాని, నా ఫీలింగ్స్ ఎక్కువైపోయాయి. బాత్‌రూం కెళ్ళి కళ్ళు తుడుచుకుని వచ్చాను. రాత్రే నేను, మా అమ్మ బండెక్కాం.

భీమవరం వచ్చిన తర్వాత పగలంతా స్కూలు, పిల్లలు, టీచర్లు కాలక్షేపం ఉన్నందువలన నాకంత దిగులనిపించలేదు. ఏం చెయ్యను. తిరిగి రావల్సి వచ్చింది చిన్న పిల్లల కాన్వెంట్ అయినా స్కూలు స్కూలేకదా. ఇపుడు స్కూలు వదలంగానే ఇంటికొచ్చేయడం చేశాను. మునుపైతే ఆ స్కూల్లో అథారిటీస్ స్కూలు అవంగానే హాస్టల్ పిల్లలతోపాటు టీచర్లకి కూడా సాయంత్రం బిస్కెట్లు, అరటిపళ్ళు, కాఫీ ఇచ్చేవారు. అది టీచర్లకి కంపల్సరీ అన్నమాట. పెళ్ళయి ఒకనెల రోజులలో నెలకి 30రోజులైతే మా వారి దగ్గర్నుంచి వచ్చిన ఉత్తరాలు 40. ఒక్కోసారి ఆదివారం ఎక్స్‌ప్రెస్ డెలివరీ కూడా వచ్చేవి. అవి చూసి మా నాన్నగారు ముందు ముందు భయపడేవారు. తరువాత తరువాత అవి మాములు ఉత్తరాలని తెలిసి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకునేవారు. నేను గంట కొట్టగానే అక్కడ కాఫీ తాగకుండా ఇంటికి వచ్చేసేదాన్ని, మిగతా టీచర్లు గేలిచేసేవారు. "కల్యాణి మిస్ ఇదివరకు మనతో కాఫీ తీసుకుని వెళ్ళేవారు. ఇపుడు బెల్ కొట్టడం తడువు పరుగెత్తుతున్నారు వాళ్ళాయన ఉత్తరం చదవడానికి". మార్చి నెలాఖరులో పరీక్షలు అయినతర్వాత, పేపరు కరెక్షన్స్ అయిన తర్వాత, శెలవులిచ్చిన తర్వాత మద్రాసుకి పరుగెత్తాలి.

ఈలోగా మా వారు అక్కడ ఇళ్ళవేటలో మునిగి తేలుతున్నారు. అద్దె ఎక్కువ అని కొన్ని యిళ్ళు, సినిమా వాళ్ళకి ఇవ్వమని కొందరు, ఇలా ఎన్నో కారణాలుగా ఎంతకీ ఇల్లు దొరకలేదు. నాకా యిక్కడ టెన్షన్. ఎలాగబ్బా ఇల్లుదొరక్కపోతే, గూడూరులోనే కొన్నాళ్ళు ఉండవలసి వస్తుందేమో. పైగా అప్పుడు మా వారి నెలజీతం ఎంతో తెలుసా నెలకి 175రూపాయలు. దాంతో ఇంటి అద్దె, ఖర్చులు అన్నీ గడవాలికదా, నేవెళ్ళిన తర్వాత మహా 200రూపాయలు ఇస్తానన్నారుట. మొత్తం మీద నే వెళ్ళేలోగానే ఇల్లు దొరికింది. చిన్న ఇల్లు, నెలకి నలభై రూపాయలు అద్దె, కానీ ఒక అభ్యంతరం రాసారు. నాకు నచ్చుతుందో లేదోనని. అదేమిటంటే ఇంటిముందు, ఇంటివాళ్ళు పెంచుతున్న ఆవులు, గేదెలు ఉన్నాయని.

సరే నేను, మా అమ్మ ముందు గూడూరుకి వెళ్ళాం. మదరాసు నుంచి మా వారు వచ్చారు. మా యిద్దరి చేత సత్యనారాయణ వ్రతం చేయించారు. ఆ మర్నాడు మద్రాసు ప్రయాణం మేమిద్దరం, మా అమ్మ ముగ్గురం అయ్యామని, మా సేతమ్మక్క వాళ్ళ పెద్దబ్బాయి పూర్ణని పంపించింది. మా అమ్మ మా చేత కాపురం పెట్టించి, వాళ్ళన్నయ్య పి.యస్.జి రావుగారి ఇంటికెళ్ళి, అక్కడ్నుంచి భీమవరం వెళ్ళిపోయింది.

మదరాసు చేరగానే, గేటు ఎదురుగా ఆవులు, గేదెలున్నాయి. ఇంట్లోకి వెళ్ళి, నేను మా వారితో "యింటి ముందు లక్షణంగా ఆవు వుంటే, పైగా బయట నుంచి వచ్చే వాళ్ళకి ఆవు ఎదురుగా ఉంటే మీరలా నసుగుతూ ఉత్తరం రాసారేం?" నేనా మాటనేసరికి మా వారి ముఖంలో ఆనందం, కళ్ళలో వెలుగు కనిపించింది. పాపం, ఆయన భయం ఆయనది. పట్నంలో ఇలాంటి వాతావరణం ఉండదుగా, నేనెలా రియాక్టు అవుతానోనని ఆయనకి భయం వేసింది. చిన్న యిల్లుకాదుకదా, ఒకే ఒక గది వున్నా నేను రావడానికి సిద్ధమయ్యానని ఆయనకేం తెలుసు? ఇరవైమూడు సంవత్సరాలక్కడ ఉన్న నాకు ఈ నెల రోజులలో ఎంత మార్పో చూడండి.

నేను భీమవరం నుండి వచ్చేటప్పుడు పెళ్ళికి తెప్పించిన కిరాణా సామానులు, బియ్యం, పిండ్లు మొదలైనవన్నీ మా వాళ్ళు ప్యాక్ చేసి యిచ్చారు. ఈలోగా ఆయన వదిన కొన్ని సామాన్లు లిస్ట్ రాసి మా వారిని కొని పెట్టమని ఉత్తరం రాశారట. మేము ఆరునెలల వరకు ఏమీ కొనవసరం లేకపోయింది. నేను మద్రాసు చేరేసరికి ఇంటి కిటికీలకి కర్టెన్స్ సహితం రెడీగా వున్నాయి. నాకాశ్చర్యం వేసింది. ఇవన్నీ ఎలా వచ్చాయి? మీకు ఇవన్నీ చేయించడానికి తెలుసా అని అడిగితే నాకేం తెలుసు? వెంకట నారాయణ భార్య రోహిణి కుట్టించి అలంకరించింది అన్నారు. పైగా నాకు తెలుగు మాట్లాడే ఒక పనమ్మాయిని కూడా కుదిర్చి పెట్టిందావిడ.

కూరగాయలు కొనుక్కోవడానికి మార్కెట్టుకి ఇద్దరం వెళ్ళేవాళ్ళం. నాకు భాష సమస్యకదా! పైగా ఊరికి కొత్త. కూరగాయలు కొంటూ బేరమాడితే, "నో బార్గెయిన్. మనం కొనే అయిదు పలాలికి బేరం ఏమిటి?" అనేవారు. ఆ అమ్మేవాడు తనలో తానే నవ్వుకునేవాడు. వెర్రి ముఖాన్ని పెద్ద పట్టణం కదా యిక్కడ బేరమాడకూడదేమో అనుకునేదాన్ని. పక్కయింట్లో ఒక తెలుగావిడ ఉండేది. ఆవిడతో మాటవరస కంటే ఆమె నవ్వుతూ "మీ వారు మిమ్మల్ని బోల్తా కొట్టించారండీ.. బేరం ఆడందే ఎలా కొంటాం" అన్నది.

మొదట్లో వంటంతా చేసి ఆయన ఒంటిగంటకి వచ్చిన తర్వాత కంచాలు పెట్టి వంటంతా దగ్గర పెట్టుకున్న తర్వాత, చూస్తే పెరుగు వుండేదికాదు. బజారు దగ్గర కనుక అప్పటికప్పుడు ఇల్లు తాళం పెట్టి ఇద్దరం పరుగెత్తేవాళ్ళం. పెరుగుకి అరవంలో ఏం చెప్తారో తెలీదు. కొన్ని సంవత్సరాల నుండి మద్రాస్‌లో వుంటున్నారన్న మాటే కానీ ఆయనకీ తెలీదు. ఆ అమ్మేవాళ్ళు "మీకు కొత్తగా పెళ్ళైందా?" అనడిగేవాళ్ళు. అప్పుడప్పుడు వాళ్ళ స్నేహితులని భోజనానికి పిలుస్తూ వుండేవాళ్ళం. ఆయన బెస్ట్ ఫ్రెండ్ గణపతిరావు నాకు పెద్ద కామెంట్ ఇచ్చారు. Mrs.Srinivas Rao is a very good host అని. కానీ చాలా విషాదం ఆయన తన 42వ ఏటనే మరణిచారు. ఇంకొక క్లోజ్ ఫ్రెండ్ ఉండేవారు. డా.పంపాపతిరావు అని, వెంకటేశ్వర యూనివర్సిటీలో ప్రిన్సిపాల్. ఆయన ఎప్పుడైనా మద్రాసుకు వస్తే మా యింటికి భోజనానికి వచ్చి, నేపెట్టిన పప్పుచారు చాలా మెచ్చుకునేవాడు. ఇతను కూడా ఇప్పుడు లేడు. పంపావతిరావు ఎప్పుడూ సూటుతోనే వుండేవాడు. ఆయన్ని మా రఖుమ కూడా చూసింది. అది చాలాసార్లు అంది నాతో, "అక్కా! గణపతిరావుగారు, పంపాపతిరావుగారిని - 'ఆ కోటాయన' అనేవారు కదూ!" ఒకసారి పంపాపతిరావు జపాన్ నుంచి మూడు జతల శ్రేష్టమైన ముత్యాలు తెచ్చాడు. ఒకటి భార్యకి, ఒకటి చెల్లెలికి, మూడవది నాకు. నన్నుకూడా చెల్లెలుగా చూసుకునేవారు.

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటవేళ "అమ్మా పాల్" అని వినిపించింది. "పొద్దున్నే వేశావుకదా" అని విసుక్కుంటూ తలుపు తీశాను. ఎదురుగుండా నవ్వుతూ మా వారు. "మీరా!?" అన్నాను. పక్కావిడ కూడా తలుపు తీసి అసలు విషయం తెలుసుకుని నవ్వుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది. ఇలాంటి చిలిపి చేష్టలు ఎన్నో చేసి నన్ను ఏమరిచేవారు.

మా యిల్లు టి నగర్‌లోని మేడ్లీ రోడ్డులో ఉండేది. బస్ టెర్మినస్‌కి చాలా దగ్గర. మావారు జయంతీ పిక్చర్స్‌లో అసోసియేట్ డైరెక్టర్‌గా కె.వి.రెడ్డిగారి దగ్గర పనిచేసేవారు కదా. అసిస్టెంట్ నుంచి అసోసియేట్‌గా ప్రమోషన్ అయింది. జయంతి ఆఫీసు, బస్ స్టాండు ఎదురుగా వుండేది. ఆయన ఆఫీసు, బస్‌స్టాండ్ బజార్లు, మార్కెట్టు అన్నీ దగ్గరే. మా వారి స్నేహితులు "ఒరేయ్ మీ ఆవిడ గట్టిగా నిన్ను పిలిస్తే నీకు వినబడుతుందిరా" అనేవారు. ఆ రోజుల్లో యిక్కడ ఆటో రిక్షాలుండేవికాదు. టాక్సీలే. మేము ఎక్కడికివెళ్ళాలన్నా పబ్లిక్ బస్సులలోనే వెళ్ళేవాళ్ళం. టెర్మినస్ దగ్గరే కనుక ట్రిప్లికేన్‌లో మావారి బావగారు నారాయణస్వామి రావుగారుండేవారు. బర్మాషెల్‌లో

పనిచేసేవారు. రాయపేట బాలాజీ నగర్‌లో మా వారి పెద్దమ్మగారి భర్త పెదనాన్నగారుండేవారు. పేరు భీమారావు. ఆయన అప్పటికే రిటైర్డ్ పోస్టు మాస్టరు జనరల్, ఆయన కొడుకు డి.శ్రీనివాసరావు (దొడ్డ శీను) మా వారు చిక్కశీను అన్నమాట. తరుచూ వీళ్ళిద్దరిళ్ళకే వెళ్తుండేవాళ్ళం. బీచ్‌కి, తమిళ భాష నాకు రాదు కనుక హిందీ, ఇంగ్లీషు సినిమాలకి వెళ్ళేవాళ్ళం. కన్నెమెరా, యూనివర్సిటీ లైబ్రరీలకి వెళ్తుండేవాళ్ళం. మావారు ఎక్కడికెళ్ళినా అక్కడికి నన్ను పిల్చుకెళ్ళేవారు. అసలైతే నన్ను భీమవరం మరిపింపచేసేవారు.

కొన్నాళ్ళకి ముందే - అంటే మా పెళ్ళికి ముందే మావారు అసోసియేట్‌గా పనిచేసిన 'పెళ్ళినాటి ప్రమాణాలు' రిలీజయింది. కానీ అదే టైములో 'మాంగల్యబలం' సినిమా వచ్చినందున మేమంతా యిదే చూశాం. మా నాన్నగారు సెలక్టెడ్‌గా మంచి సినిమాలే చూసేవారు. కె.వి.రెడ్డిగారి, బి.యన్.రెడ్డిగారి సినిమా, యస్.రాజేశ్వరరావుగారు సంగీతం సమకూర్చిన సినిమాలు చూసేవారు. మేమంతా కామెడీ సినిమాకదా అని భానుమతి గారి సినిమా 'చక్రపాణి' చూస్తే, మా నాన్నగారు మాత్రం కె.వి.రెడ్డిగారి 'పెద్ద మనుష్యులు' చూచి దానిని చాలా మెచ్చుకున్నారు. అప్పటికింకా మా వారి గురించి తెలియదండోయ్. 'పెద్ద మనుషులు' సినిమాకి అవార్డు వచ్చిందని తరువాత తెలిసింది నాకు. తర్వాత మావారు చెపారు. 'పెళ్ళినాటి ప్రమాణాలు'కి కూడా అవార్డు వచ్చిందని. నా పెళ్ళయి వచ్చింతర్వాత ఈ సినిమా చూశావా అనడిగారు, అదే టైములో వచ్చిన మాగల్యబలం చూశాము, ఇది చూడలేదు అని కొంచెం మొహమాటపడ్తూ ఇబ్బందిగా చెప్పాను. మావారు ఒక చిన్న నవ్వు నవ్వారు.

పెళ్ళయి మదరాసుకు రాగానే కొన్ని ఆనవాయితీలు ఉంటాయికదా, పెద్ద మనుష్యుల యిళ్ళకి, ఫ్రెండ్స్ ఇళ్ళకి వెళ్ళడం. మొదట కె.వి.రెడ్డిగారింటికి పిల్చుకువెళ్ళారు. వాళ్ళు మర్యాద చేసి కూర్చోపెట్టి కాసేపు మాట్లాడినతర్వాత వచ్చేశాం. తర్వాత కవిగారు మాటలు, పాటలు రచయిత పింగళి నాగేంద్రరావుగారింటికి పిల్చుకెళ్ళారు. అక్కడాయన టిఫిను, కాఫీ యిచ్చారు. అప్పుడపుడు అమ్మాయిని పిల్చుకొస్తూ ఉండండి అన్నారు. కొన్నాళ్ళయిన తర్వాత మా ఫ్రెండ్ రత్నమ్మతో కె.వి.రెడ్డిగారింటికి వెళ్ళాను. మావారు రాలేదు. శంకర రెడ్డిగారూ, ఆయన మరెక్కడికో వెళ్ళారు. కె.వి.రెడ్డిగారి భార్య నాతో "ఎలావుందీ మీకొత్తకాపురం? అన్నం వండడానికి ఒక చటాకు యెక్కువ, అరచటాకు తక్కువ" అని నవ్వింది. నాకు వాళ్ళంతా కొత్తకదూ! పైగా యెక్కువ మాట్లాడేదాన్నికాదుకదా, నవ్వి ఊరుకున్నాను.

కొన్నాళ్ళకి శ్రావణమాసం వచ్చింది. మంగళగౌరి వ్రతం చేసుకోడానికి భీమవరం వెళ్ళాలి. పోస్టల్ స్ట్రైక్ వల్ల మాకు భీమవరంకి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు కలగలేదు. పెళ్ళికి ముందు మా క్లాస్‌మేట్స్ కాని, స్నేహితులు కానీ ఈ నోము నోచుకుంటే వెళ్తుండేదాన్ని. అప్పుడనిపించేది. నేనుకూడా పెళ్ళయి అందర్నీ నోముకి పేరంటానికి పిలవచ్చు కదా అని. కానీ నాకు దూరాభారాం వలన భీమవరంకి వెళ్ళటానికి కుదరలేదు. అధవా మొదటి వారం వెళ్ళినా, మళ్ళీ ఆఖరివారానికి అత్తవారింటికి రావాలని రూల్సు. చివరికి గుడూరులోనే నాలుగు వారాలు పూజ చేసుకున్నాననుకోండి. కానీ పుట్టింట్లో జరిగే సంతోషం అక్కడ వుంటుందా? భీమవరం అయితే అంతా తెలిసినవాళ్ళు, స్నేహితులు. గుడూరులో నాకెవ్వరూ తెలియదుగా, మొదట్లో కొంతకాలం వరకు బాధిస్తూ వుండేది. నే వెళ్ళకముందే మామగారు మా వారికి ఉత్తరం రాసారు కల్యాణి గూడూరికి మంగళగౌరి వ్రతానికి రావాలని, పూజకి కావలసిన వెండి సామాన్లు, చీర, జాకెట్టుకొని పంపమని, నేనలాగే అన్ని కొనుక్కుని వెళ్ళాను. ఈ నిరాశ, బాధ నా మారీడ్ లైఫ్‌లోని సంతోషం, ఆనందంలో ఏ మూలో పోయిందనుకోండి. పెళ్ళయిన 50 సంవత్సరాలకి ఒక స్వర్ణోత్సవం అంటారు. కానీ నా పెళ్ళయిన దగ్గర్నుంచీ స్వర్ణయుగమే. జీవితం అన్న తరువాత కొన్ని ఒడుదుడుకులు ఉంటాయనుకోండి. కానీ మా యిద్దరి మధ్యాకాదండోయ్. పరిస్థితులలా వచ్చాయి. అయితే నాకేలోటూ రాకుండా మాతోటికోడలు చూసుకున్నారనుకోండి. ఆ నెల్లాళ్ళలో మా వారు ఒకట్రెండుసార్లు గూడూరుకి వచ్చి వెళ్ళారు. అక్కడందరూ "శీను యిదివరకెల్లా దీపావళిలాంటి పండక్కి వస్తూండేవాడు. ఇప్పుడు తన భార్య ఇక్కడుందని, నా పెళ్ళాం నా పెళ్ళాం అని తరుచూ వస్తున్నాడని" గేలిచేసేవారు. నాకు ఉడుకుమోత్తనంగా ఉండేది.

నాది ఆశ్లేష నక్షత్రం మూలాన నాకు పెళ్ళయ్యే నాటికి మా అత్తగారు లేరు. కానీ క్రమేణ తెలిసింది ఆవిడకు కర్ణాటక సంగీతంలో మంచి ప్రవేశం వుందనీ, వయొలిన్ బాగా వాయించేవారనీ, మహిళా మండలిలో పిల్లలకు సంగీతం నేర్పేవారని. ఇదేకాక గూడూరులో ఒక పెద్ద బైండు పుస్తకం చూసాను. దానినిండా ఆవిడ రాసుకున్న పూజపాటలు, మంగళగౌరీ, శ్రీనివాస కళ్యాణంలాంటి కొన్ని కథలు ఉన్నాయి. నేను రెండవసారి గూడూరు వెళ్ళినప్పుడు మా తోటికోడలు సేతమ్మక్క "కల్యాణీ, అత్తగారి పుస్తకమిదిగో. ఇది నువ్వు మద్రాసుకి తీసుకెళ్ళు" అని ఇచ్చారు. అప్పటినుండి ప్రతి పండక్కీ, నోములకీ, కథలకి మా అత్తగారి జ్ఞాపకార్థం దానినే అనుసరిస్తున్నాను. ఆ పుస్తకం పేజీలు తిప్పిచూస్తే, చిన్న చిన్న పిచ్చిగీతలు కనిపించాయి. పిచ్చిగీతలేకాదు. ఒక ఏనుగు ఆకారంకూడా కనిపించింది. ఇది ఏమటని సేతమక్కను అడిగితే, ఆవిడ నవ్వుతూ "ఇది శీను, అంటే మీ ఆయన మూడేళ్ళప్పుడు వేసిన డ్రాయింగులు" అంది. "ఓహో! ఆయనకి అప్పటినుంచే డ్రాయింగ్ జ్ఞానం వుందన్నమాట" అనుకున్నాను. ఆ పుస్తకం సంవత్సరాలయ్యేకొద్దీ పేజీలు చిరిగిపోతూ వచ్చాయి. కొన్ని పేజీలు అప్పడం ముక్కల్లాగా అవుతూ వచ్చాయి. అప్పుడు మావారు ఆయన కాలేజ్ మేట్, రిటైర్డ్ డైరెక్టర్ ఆఫ్ మద్రాసు మ్యూజియం. హరినారాయణగారి పర్యవేక్షణలో దాన్ని శాస్త్రీయ పద్ధతిలో లేమినేట్ చేయించి బైండ్ చేయించారు. దాన్ని జాగ్రత్తగా భద్రపరిచి, నేను వాడుకోవడానికి ఒక జిరాక్స్ కాపీ తీయించారు.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments